

BỨC TRANH TOÀN CẢNH KINH TẾ - CHÍNH TRỊ THẾ GIỚI 6 THÁNG ĐẦU NĂM 2020

Theo đánh giá của các chuyên gia, nền kinh tế và tình hình chính trị thế giới đang trải qua những chuyển dịch lớn, đại dịch Covid-19 là cú huých đẩy nhanh những chuyển dịch đó, trong đó có một số nét chính sau:

(1) Tác động nghiêm trọng của đại dịch Covid-19 tới tất cả các quốc gia, khu vực và toàn thế giới

Đại dịch Covid-19 được xem là cuộc khủng hoảng lớn nhất kể từ Chiến tranh Thế giới lần thứ hai. Lần đầu tiên các nước trên thế giới phải thực hiện các biện pháp ứng phó chưa từng có trong lịch sử. Hiện nay, đại dịch đang diễn ra rất phức tạp trên thế giới, nguy cơ làn sóng lây nhiễm mới còn hiện hữu, do đó chưa có nhận định đáng tin cậy về thời điểm kết thúc. Đại dịch Covid-19 đã tác động sâu sắc tới không chỉ về kinh tế, mà cả chính trị - an ninh, xã hội của tất cả các quốc gia, khu vực và toàn thế giới, trên 7 lĩnh vực lớn: (i) Kinh tế thế giới đứng trước nguy cơ khủng hoảng nghiêm trọng; (ii) Xu hướng dịch chuyển lớn của chuỗi cung ứng toàn cầu; (iii) Đẩy nhanh sự hình thành cách tiếp cận mới về toàn cầu hóa nhằm hạn chế rủi ro do sự tùy thuộc lẫn nhau giữa các nền kinh tế; (iv) Làm thay đổi nhận thức về quản trị quốc gia, làm bộc lộ rõ hơn những bất cập của một số mô hình, phương thức phát triển, tổ chức và quản lý xã hội; (v) Thúc đẩy dịch chuyển tương quan sức mạnh và gia tăng cạnh tranh chiến lược, đối đầu giữa các nước lớn; (vi) Đẩy nhanh định hình lại mô hình quản trị toàn cầu; (vii) Gia tăng bất ổn chính trị - xã hội.

(2) Cạnh tranh giữa các nước lớn ngày càng quyết liệt về tính chất, mở rộng về phạm vi, lĩnh vực, trong đó đáng chú ý nhất là cạnh tranh chiến lược Mỹ - Trung Quốc

Trong quan hệ Mỹ - Trung Quốc, mặt cạnh tranh, kiềm chế nổi trội, mở rộng toàn diện trên các lĩnh vực chính trị, kinh tế, nhân quyền, quân sự, công nghệ, tiền tệ; hai bên đều nhận thức rất rõ về những thách thức từ bên kia. Tuy nhiên, hai bên đang thăm dò về tác động đối với mỗi bên để tính toán các biện pháp, bước đi tiếp theo, phù hợp với những tính toán nội bộ của mỗi bên. Xu hướng đấu tranh giữa Mỹ và Trung Quốc để cải tổ các thể chế hiện hành, định hình các nguyên tắc, luật chơi mới về kinh tế, chính trị, phù hợp với lợi ích của mỗi nước đang gia tăng.

(3) Tập hợp lực lượng diễn ra cơ động, linh hoạt, đa dạng, lợi ích quốc gia - dân tộc được đặt lên hàng đầu

Các nước lớn tăng cường lôi kéo các nước tham gia các tập hợp lực lượng do mình dẫn dắt, đặt ra nhiều sức ép “chọn bên” đối với các nước nhỏ, đang phát triển. Xu hướng tập hợp lực lượng dựa trên lợi ích, theo vấn đề, theo thời điểm, tính thực dụng trong quan hệ quốc tế gia tăng, nhằm tạo sự linh hoạt về đối ngoại và tối đa hóa lợi ích trong bối cảnh cạnh tranh Mỹ - Trung diễn biến phức tạp, tránh bị “kẹt” trong quan hệ với các nước lớn.

(4) Nhiều thách thức đặt ra đối với các thể chế đa phương toàn cầu

Nhiều thể chế đa phương, như WHO, Liên Hợp quốc... vẫn là nền tảng hợp tác quan trọng, tuy nhiên, vai trò, ảnh hưởng đang bị thách thức, nhất là do chính sách “nước Mỹ trên hết”, rút khỏi các tổ chức quốc tế lớn, phá vỡ các thỏa thuận quốc tế quan trọng của chính quyền Tổng thống Mỹ Đôn-ald Trâm. Những bất đồng, khác biệt về lợi ích, quan điểm, và sự đối đầu giữa các nước Ủy viên Thường trực Hội đồng Bảo an Liên Hợp quốc

khiến việc giải quyết các điểm nóng về an ninh gia tăng khó khăn, phức tạp hơn, đồng thời làm suy giảm vai trò quản trị toàn cầu của các cơ chế trong Liên Hợp quốc.

(5) Tăng ngân sách quốc phòng, chạy đua vũ trang ngày càng quyết liệt, nhất là các hoạt động tăng cường hiện đại hóa quân đội, năng lực hải quân với những thế hệ vũ khí đời mới. Mỹ, Nga và mới đây là Trung Quốc trở thành những nước đi đầu cạnh tranh chiến lược trong lĩnh vực không gian. Mỹ thúc đẩy hoạt động của Bộ Tư lệnh Không gian trong bối cảnh Nga tăng cường chủ trương hiện đại hóa quân đội. Tham vọng trở thành cường quốc biển của Trung Quốc ngày càng đe dọa sự hiện diện của Mỹ tại vùng biển khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương.

(6) Kinh tế thế giới gặp nhiều khó khăn hơn, thiếu bền vững, chứa đựng nhiều yếu tố rủi ro. Tăng trưởng toàn cầu suy giảm mạnh do tác động của đại dịch Covid-19 (hầu hết các nền kinh tế lớn đều tăng trưởng âm; thất nghiệp tăng cao đột biến¹), chứa đựng nhiều yếu tố rủi ro tác động đến triển vọng kinh tế toàn cầu, nhất là căng thẳng thương mại Mỹ - Trung, chủ nghĩa bảo hộ, bất ổn nội tại của các nền kinh tế lớn và bất ổn địa chính trị nhiều khu vực trên thế giới. Tuy gặp khó khăn hơn, song liên kết kinh tế quốc tế tiếp tục được thúc đẩy với việc đan xen các FTA thế hệ mới và thế hệ cũ; xu hướng chuyển từ FTA đa phương sang song phương cũng được thúc đẩy mạnh hơn².

(7) Khu vực châu Á - Thái Bình Dương tiếp tục là địa bàn cạnh tranh chiến lược trọng tâm của các nước lớn; lôi kéo, tập hợp lực lượng diễn biến phức tạp hơn; các điểm nóng xảy ra nhiều hơn, nhất là ở Biển Đông, đụng độ khu vực biên giới Trung - Ấn, quan hệ liên Triều gia tăng căng thẳng. Nội bộ các nước Đông Nam Á cơ bản ổn định. ASEAN nỗ lực duy trì vai trò trung tâm trong cấu trúc khu vực, tăng cường hợp tác nội khối và xây dựng cộng đồng. Các cơ chế do ASEAN dẫn dắt, như ASEAN+1, ASEAN+3... tiếp tục thu hút được sự tham gia của nhiều nước trong và ngoài khu vực.

Dự báo 6 tháng cuối năm, tình hình thế giới còn có nhiều ẩn số và nhiều nhân tố bất định, như khủng hoảng kinh tế, chính trị - xã hội vẫn còn diễn ra ở nhiều nơi trên thế giới; cạnh tranh chiến lược giữa các nước lớn, đặc biệt cạnh tranh chiến lược Mỹ - Trung, từ nay đến khi bầu cử Tổng thống Mỹ ngày càng phức tạp, khó lường hơn. Tuy nhiên, trong khủng hoảng bao giờ cũng có cơ hội cho các quốc gia, cần nhìn nhận đánh giá khách quan những cơ hội mới, như quá trình chuyển dịch đầu tư, chuyển dịch thương mại, sự bùng nổ của các dịch vụ, các ngành về công nghệ số, chuyển đổi số và các nền kinh tế số là những cơ hội mà các nước có thể tận dụng để phát triển trong bối cảnh bình thường mới, thời hậu Covid-19.

(Nguồn: BTGTW)

---

¹ Tăng trưởng GDP quý I/2020 của Trung Quốc là -6,8%; Mỹ - 4,8%; Nhật Bản -1,8%; dự báo tăng trưởng GDP năm 2020 của khu vực đồng Euro là -7,5%, Đức -10%, Pháp -7,2%, Anh -5,8%, Nga -5,5%. ILO dự báo 305 triệu người trên toàn cầu thất nghiệp.

² CPTPP, RCEP, các FTA song phương giữa EU - Nhật Bản, Xinh-ga-po, NAFTA mới, FTA giữa Mỹ với Hàn Quốc, Nhật Bản, EVFTA; các nước thành viên nhất trí thúc đẩy ký kết RCEP.